

Громадська організація
«Центр економічних досліджень та розвитку»

Збірник тез наукових робіт учасників
Всеукраїнської науково-практичної конференції

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ
АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ**

Одеса
2020

УДК 346.7(063)
Т33

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, географічних назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

Теоретичні та практичні аспекти антикризового регулювання економіки: збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 11 квітня 2020 р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». – О.: ЦЕДР, 2020. – 100 с.

Теоретические и практические аспекты антикризисного регулирования экономики: сборник тезисов научных работ участников Всеукраинской научно-практической конференции (г. Одесса, 11 апреля 2020 г.) / ОО «Центр экономических исследований и развития». – О.: ЦЭИР, 2020. – 100 с.

УДК 346.7(063)
Т33

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Гусак Х. П.

УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЮ ІНДУСТРІЄЮ В ДОНЕЦЬКОМУ РЕГІОНІ.....5

Хайдарова Т. М., Сабірова І. М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ І ВПРОВАДЖЕННЯ КЛАСТЕРНОЇ
ПОЛІТИКИ РОЗВИНУТИХ КРАЇН СВІТУ 10

СЕКЦІЯ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Ізюмцева Н. В., Островерх М. К.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ГРУПОВИХ МЕТОДІВ
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ 14

Латишев К. О., Плахотник Я. Д.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ТОРГОВО-БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....17

Обруч Г. В.

КОЕВОЛЮЦІЙНО-ЦИФРОВИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ В АСПЕКТІ ЇХ ЦИФРОВОГО ЗРОСТАННЯ 19

Сазонова С. В., Сорока А. М.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ АНТИКРИЗОВОЇ СТРАТЕГІЇ
ПІД ЧАС ПЕРЕХОДУ ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА 22

Самофалова М. О., Сєрова Д. А.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ
ФЕРМЕРСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ ФГ «ВІКСАН».....25

Самофалова М. О., Ситнік І. В.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ
ПРАЦІВНИКІВ НА ТОВ «БРОВАФАРМА» 29

Собчак Г. М.

СОЦІАЛЬНА КООПЕРАТИВНА МОДЕЛЬ: ДОСВІД ІТАЛІЇ 34

СЕКЦІЯ 3. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Ханін С. Г.

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ,
ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ
РЕГІОНІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 39

СЕКЦІЯ 4. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Білий Д. І.

ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ
ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ США 41

Капітанець С. В. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	44
Конопко А. Ю., Хитра О. В. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	48
Красовський В. О., Хитра О. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	52
Сайко А. М., Хитра О. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ.....	56
Скрипитула Я. Є., Хитра О. В. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	61

СЕКЦІЯ 5. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Бавдик Я. О. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ.....	66
Гітіна Ю. О., Тіверіадська Л. В. СУЧАСНИЙ СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	70
Джанумова Л. Т., Тіверіадська Л. В. ІПОТЕЧНИЙ РИНОК В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	72
Крижанович Н. П. ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ	74
Лопа Л. В. ОЦІНЮВАННЯ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ, КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ ПРАЦІ	78
Петик М. І., Батенчук М.-С. Ю. СУТНІСТЬ, ВИДИ ТА СТРУКТУРА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ.....	82
Садівська Д. С. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ФІСКАЛЬНОГО МУЛЬТИПЛІКАТОРА НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	86

СЕКЦІЯ 6. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Райковська І. Т. ПОСЛІДОВНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	89
Широкопояс О. Ю., Савіцький В. В. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОСЛУГ В СФЕРІ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ	93
Щур К. А. АУДИТ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....	97

фігурою в системі економічних взаємозв'язків в США. Приклад побудови пенсійної системи США – зразкова модель для багатьох, навіть, розвинених країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ріппа М. Б. Становлення та криза систем державного пенсійного забезпечення в постіндустріальному суспільстві. Ірпінь, 2013. 233 с.
2. Мірошниченко І. С. Сучасні проблеми пенсійного забезпечення: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. Київ, 2013. 107 с.
3. Мовчун С. В. Особливості реформування систем пенсійного забезпечення в окремих економіках світу. Ірпінь, 2013. 222 с.
4. The US Retirement Market, Third Quarter 2019 (December). *Investment Company Institute* 2019. URL: www.ici.org/info/ret_19_q3_data.xls (дата звернення: 15.02.2020).
5. Pension Markets in Focus. *OECD*. URL: <http://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/Pension-Markets-in-Focus-2019.pdf> (дата звернення: 17.02.2020).
6. Investment Company Fact Book 2019. *Investment Company Institute*. URL: https://www.icifactbook.org/deployedfiles/FactBook/Site%20Properties/pdf/2019/2019_factbook.pdf (дата звернення: 11.02.2020).
7. Melissa Phipps. The History of the Pension Plan. *The Balance*. URL: <https://www.thebalance.com/the-history-of-the-pension-plan-2894374> (дата звернення: 25.03.2020).

Капітанець С. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу
удосконалення протидії митним правопорушенням

*Науково-дослідний центр митної справи
Науково-дослідного інституту фіскальної політики УДФСУ
м. Хмельницький, Україна*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Сьогодні в Україні інституційне реформування ключових галузей економіки відбувається не лише в умовах світових глобалізаційних трансформацій та геополітичного протистояння з Російською Федерацією. Складності ситуації додають й світові кризові явища. Так, однією із причин таких явищ стала нещодавня поява та швидке поширення коронавірусної інфекції (SARS-CoV-2), що, за висновками економічних експертів, цілком ймовірно призведе до глобальної фінансової кризи. За прогнозами аналітиків Bloomberg (на 7 березня 2020) при широкомасштабній пандемії Євросоюз, США та Японія можуть зіткнутися з рецесією, а збитки світової економіки можуть

сягнути 2,7 трлн дол. [1]. Іншими словами, лідерам держав слід готуватися до періодичної появи ендегенних або екзогенних негативних впливів на національні економіки, що можуть непрогнозовано з'являтися та становити серйозні загрози з невідомими наслідками та небезпеками. З урахуванням вищезгаданого, важливими є стійкість до негативних впливів, а також здатність до швидкого відновлення та прискорення розвитку соціально-економічних ресурсів, одним з яких є соціальний капітал.

Наша країна, перебуваючи, наразі, у процесі реформування державних інститутів, може скористатись досвідом інших держав, або ж вибудовувати власні інститути з чітким баченням перспектив їх подальшого розвитку та використання основних видів ресурсів, що забезпечуватимуть такий розвиток. З іншого боку ефективність провадження інституційних змін на усіх рівнях (державному, регіональному, мікроекономічному, особистісному) позитивно позначатиметься на зменшенні негативного впливу кризових явищ на економіку та сприятиме формуванню нових можливостей збереження і накопичення соціального капіталу.

Варто наголосити, що сучасний світ – це світ жорсткої конкуренції різних систем соціальної організації. Між країнами відбувається складна боротьба за соціальний капітал, як потужний ресурс соціально-економічного розвитку. І ті держави, котрі не здатні створити дієву систему соціальної організації та належних умов для розвитку соціального капіталу, з часом самі перетворюються на ресурс. Активний експорт соціального капіталу з країни становить потенційну небезпеку, адже не тільки зводить нанівець саму ідею позитивної динаміки здійснення інституційних реформ, а й може призвести до демонтажу національного проекту. Тож існує пряма залежність між ефективністю розвитку економіки у нових умовах та реальним станом соціального капіталу.

Зауважимо, що на тлі швидкого розвитку інновацій, інформаційних та комунікаційних технологій у світі відбуваються зміни у вимогах до державних інститутів, а саме щодо їх прозорості, доступності та інноваційності. Державні інституції, що перебувають у стані трансформації мають стати повністю інтегрованими у систему соціальних відносин, бути здатними забезпечувати суспільний розвиток. Також органам державної влади нового формату, реалізуюючи комунікаційну функцію та дотримуючись при цьому принципів належного управління – підзвітність, участь, відкритість і прозорість, слід вести конструктивний діалог із суспільством задля обґрунтування своєї доцільності, корисності, необхідності, створення відповідного позитивного іміджу. Саме з цієї причини стрімко зростає необхідність у підвищенні якості комунікацій, соціальної взаємодії, що об'єктивно зумовлює потребу у прискоренні розвитку соціального капіталу, потребу у більш довірливих відносинах

держави та суспільства. Тобто, йдеться про оновлення складових механізму, за рахунок яких створювались би прийнятні умови для розвитку соціального капіталу, адже саме його, на думку Ф. Фукуями [2], наділено функцією «прихованого резерву, що спрямовує розвиток суспільства». Таким механізмом має бути забезпечено, передусім, релевантне дотримання загальної схеми функціонування соціального капіталу як відносно незалежної субстанції, та, водночас, трансформацію ролі (в інформаційному розумінні) соціального агента, що відбиває неперервний процес змін у стані соціального капіталу з його усіма складовими та домінантами поведінкових стратегій.

У цьому зв'язку, варто нагадати, що соціальний капітал – це наступний етап еволюції людського капіталу, на якому комунікації у рамках усталених спільнот унаслідок накопичення певного рівня довіри та взаємної відповідальності набувають синергетичної здатності формувати новий ресурс. Причому довіра у даному контексті, окрім іншого, є показником ставлення громадян до держави та її спроможності здійснювати соціальне забезпечення, пропагувати спільні економічні та людські цінності. Також довіра – це потужний індикатор соціального капіталу, що демонструє як громадяни через вияв позиції до реалізації діяльності галузевими державними інституціями сприймають свою державу – як свій «захисний щит» і партнера, чи як опонента. Окрім цього, як справедливо зауважує М. Головатий, однією із найголовніших ознак цивілізованої державної влади є її легітимність [3], проте зростання рівня довіри до владних інституцій неможливе без запровадження сучасної філософії державного управління, побудованої на взаємній довірі, відкритому партнерському діалозі між органами публічної влади та громадянським суспільством. Так само важливо забезпечити рівність у людському розвитку, оскільки її порушення шкодить суспільству та послаблює соціальну згуртованість і довіру громадян до державних інституцій та одне одного. Це перешкоджає економіці, заважає громадянам сповна розкривати свій професійний і особистий потенціал, ускладнює прийняття політичних рішень, котрі відображають прагнення усього суспільства. Нерівність у людському розвитку є стримувальним фактором виконання Порядку денного в сфері сталого розвитку до 2030 року [4].

Однією з умов розвитку і підвищення якості людського капіталу є високий індекс соціальної свободи та інвестиції у розвиток активних і свідомих людей, формування толерантного ставлення до нових векторів суспільного розвитку, наповнення новим змістом ролі людини у житті держави, головною ознакою якої є високий рівень соціальної відповідальності перед суспільством.

Соціальний капітал включає сукупність суб'єктів соціального життя, мережу їх взаємозв'язків, цінностей і норм, яких вони дотримуються, а також різні види діяльності, виконувані ними з власної ініціативи в

рамках сформованої мережі зв'язків та з дотриманням усталеної системи норм суспільної взаємодії. Це капітал спілкування, співробітництва, взаємодії, взаємної довіри і взаємодопомоги, що формуються в просторі міжособистісних (інтерперсональних) економічних відносин.

Дія соціального капіталу базується на принципах соціальної єдності, тобто згуртованості, цілісності і неподільності суспільства. За допомогою соціального капіталу забезпечується соціальна справедливість, тобто рівні можливості для реалізації прав і свобод громадян, задоволення соціально-економічних потреб, а також відбувається консолідація суспільства – зміцнення, згуртування членів суспільства. Поняття соціального капіталу, окрім довіри до оточуючих та різних соціальних інститутів, включає горизонтальні відносини індивідів, соціальні норми та цінності, цільові установки. Суспільна оцінка успішності та заможності держави формується переважно на основі економічних показників, тоді як поза увагою залишаються моральні цінності, рівень культури та довіри.

З огляду на вищевикладене, видається об'єктивною необхідність розвитку соціального капіталу із врахуванням поряд із економічною складовою ще й соціальної, політичної, культурної та морально-етичної. Забезпечити ефективність такого розвитку можна лише за умови наявності чіткого уявлення про сутність складових соціального капіталу, взаємозв'язки між ними, середовище їх формування та чинники впливу на них тощо. Системним та комплексним відображенням цього є модель розвитку резистентного соціального капіталу. Розробка та впровадження такої моделі сприятиме підвищенню інституційної ефективності у сфері державного управління.

З іншого боку, формування та розвиток соціального капіталу у нашій державі слід розглядати як один із основних факторів економічних і соціальних реформ, важливий напрям на шляху до цивілізованого демократичного європейського суспільства і високорозвиненої соціально-орієнтованої економіки. А отже, держава зобов'язана здійснювати комплексну послідовну політику щодо формування та відтворення соціального капіталу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітики прогнозують, що збитки світової економіки через епідемію коронавірусу можуть скласти \$2,7 трлн. URL: https://espreso.tv/news/2020/03/07/zbytku_svitovoyi_ekonomiky_vid_koronavirusu_mozhut_syagnuty_2_7_trln_bloomberg.
2. Фукуяма Ф. Социальный капитал. Культура имеет значение. Каким образом ценности способствуют общественному прогрессу / Под ред. С. Хантингтона. М. 2002. С. 129-149.
3. Головатий М. Політична психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури. 2009. 400 с.
4. Доповідь про стан людського розвитку – 2019. Нерівність у людському розвитку в 21 столітті. Аналітична записка за країнами, що представлені в Доповіді

Конопко А. Ю.

студент

Хитра О. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління персоналом і економіки праці

*Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Основною метою розвитку соціальної сфери є підвищення якості життя населення, що включає не лише споживання матеріальних благ та послуг, а й задоволення духовних потреб, стан здоров'я, тривалість життя, морально-психологічний клімат. Досягнення цієї мети потребує фінансових ресурсів, акумулювання яких повинно відбуватися на різних рівнях господарювання.

Фінанси соціального захисту населення дослідники визначають як систему грошових відносин розподільчого характеру, в процесі яких за рахунок податків та спеціальних внесків формуються централізовані та децентралізовані фонди фінансових ресурсів, які використовуються на фінансування соціальних виплат [1].

З точки зору І.М. Пріхно [2, с. 24], матеріальним змістом фінансових відносин у соціальній сфері є поведінка різних груп суб'єктів цих відносин, а об'єктом – безперервний процес надходження і витрачання грошових коштів (рис. 1).

Ефективна бюджетна політика неможлива без використання нормативних методів планування бюджетних видатків. Застосування таких підходів дає змогу об'єктивно та справедливо перерозподіляти бюджетні ресурси, з урахуванням соціально-економічного розвитку територій, рівня доходів громадян, демографічної ситуації тощо [3, с. 108]. Окремо визначаються нормативи коштів, що спрямовуються на компенсацію витрат організацій соціально-культурного, житлово-комунального та побутового обслуговування, які не покриваються виплатами населення.

Фінансове забезпечення слід аналізувати з погляду досягнення його цілей. Кожна соціальна програма передбачає досягнення своїх конкретних цілей, що дає змогу оцінити ефективність їх фінансування

Наукове видання

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ**

11 квітня 2020 року, м. Одеса

Збірник тез наукових робіт учасників
Всеукраїнської науково-практичної конференції

Підписано до друку 16.04.2020. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 5,81. Замовлення № 0420-04. Ціна договірна.
Віддруковано з готового оригінал-макета.
Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний. Цифровий друк. Наклад 100 прим.

Надруковано у поліграфічному центрі:
ГО «Центр економічних досліджень та розвитку»
м. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 17
+38 066 649 13 14